

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

№2

2026

SERVIS

ILMIY-AMALIY JURNAL 2026 -yil, 2-soni

Muassis: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan 2008-yil 31-dekabrda
0561-raqam bilan ro‘yxatga olingan.
O‘zR OAK Riyosatining 19.03.2017 y., 239/5-sonli qarori bilan e’tirof etilgan

Tahririyat a’zolari:

Mas’ul kotib:

i.f.d., prof. M.Q.Pardayev

Muharrirlar:

i.f.d., dotsent F.A.Safarov
PhD, dotsent I.M.Pardayeva
PhD, I.Sh.Ernazarova

Texnik muharrir:

katta o‘qituvchi F.O.O‘roqov

Korrektor:

PhD, dotsent v.b.
T.I.Yahyoyev

Sahifalovchi:

PhD, dotsent v.b.
H.N.Ochilova

1 yilda 4 marotaba
chop etiladi.

**O‘zbekiston hududida
tarqatiladi.**

Tahririyat manzili:

140100, Samarqand shahar,
Amir Temur ko‘chasi, 9-uy,

tel.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

faks: +998(366)231-12-53
el.pochta:

samisiservis@mail.ru

Tahrir hay’ati raisi:

M.E.Po‘latov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori,
i.f.d., professor

Tahrir hay’ati raisi o‘rinbosari:

O.M.Pardayev – SamISI prorektori, iqtisod fanlari doktori,
professor

Tahrir hay’ati a’zolari:

M.M.Muxammedov – SamISI professori, iqtisod fanlari
doktori

D.R.Zaynalov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

O.M.Murtazayev – TDIUSF direktori, iqtisod fanlari doktori,
professor

M.R.Boltabayev – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

R.X.Ergashev – QarMII professori, iqtisod fanlari doktori

B.K.G‘oibnazarov – iqtisod fanlari doktori, professor

I.S.To‘xliyev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

K.B.Urazov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

D.H.Aslanova – iqtisod fanlari nomzodi, professor

Q.J.Mirzayev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

B.I.Isroilov – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

G.M.Shodiyeva – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

S.N.Toshnazarov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

R.N.Normaxmatov – SamISI professori, texnika fanlari doktori

A.Bektemirov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

M.T.Alimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

Z.Dj.Adilova – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

Sh.O.Quvondiqov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

L.N.Xalikova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

F.A.Safarov – SamISI dotsenti, iqtisod fanlari doktori

A.M.Karimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

I.B.Mattiyev – SamISI professori, pedagogika fanlari doktori

B.F.Boronov – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

A.N.Xoliqulov – SamISI professori, iqtisod fanlari nomzodi

X.A.Raximov – SamISI dotsenti, PhD

S.A.Babanazarova – SamISI dotsenti, PhD

H.N.Ochilova – SamISI dotsenti v.b., PhD

I.R.Berdikulova – SamISI dotsenti v.b., PhD

A.Q.G‘apparov – SamISI dotsenti v.b., PhD

Sevinch Shomurot qizi Arziyeva Gilam ishlab chiqarish korxonalarida iste'molchilar xulq-atvorini o'rganish va marketing qarorlarida qo'llash	147
Xilola Nematovna Ochilova, Mirzohid Azamat o'g'li Iskandarov Boshqaruvda menejment tamoyillarining o'rni, ahamiyati va zaruriyati	151
Nigina Marupovna Usmanova Xizmat ko'rsatish sohasining mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy hayotida tutgan o'rni hamda holat tahlili	155
INNOVATSIYA VA RAQAMLI IQTISODIYOT	
Xayrulla Qilichovich Qarshiboyev Iqtisodiy jarayonlarni modellashtirishda chiziqli regressiya modelidan foydalanish	162
Malika Axmad qizi Qurbonova Hududiy boshqaruvda raqamli iqtisodiyot samaradorligini ekonometrik baholash	166
Nargiz Toxirovna Sattarova Mintaqaviy tadbirkorlik subyektlarini raqamli ekotizimga integratsiyalash orqali hududiy raqobatbardoshlikni ta'minlash	169
Gullola Mirkamolovna Toxirova Savdo korxonalarida innovatsion rivojlanish va barqaror iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik	172
Sanjar Safarovich Bazarov Iqlimga moslashuvchan asalarichilikni rivojlantirishda raqamli monitoring tizimlarini baholash	175
MOLIYA, PUL MUOMALASI VA KREDIT	
Shavkat Sobirovich Oltayev Milliy iqtisodiyot taraqqiyotida eksport faoliyatining ahamiyati	180
Nargiza Muzafarovna Babaeva Mikromoliyaviy tashkilotlarning kichik biznesni qo'llab-quvvatlashdagi roli	183
BUXGALTERIYA HISOB, IQTISODIY TAHLIL VA AUDIT	
Тўлқин Исматулла ўғли Яхёев Қурилиш хизматлари кўрсатувчи корхоналарда 5-сон МХХС стандарти асосида активлар ҳисобини юритиш	191
Jahongir Bakhodirovich Ergashev Savdo korxonalari iqtisodiy samaradorligini moliyaviy ko'rsatkichlar asosida tahlil qilish	194
Давлат Комилов Уразов Актуальные вопросы трактовки, классификации и оценки качества аудиторских услуг	198
Asror Maxmanazar o'g'li Yusupov Qo'shma korxonalarda aktivlarni xalqaro standartlar asosida tashkil etishning o'ziga xos jihatlari	205
Alisher Bobaqulovich Ravshanov Chorvachilik xo'jaliklarida qoramollarni hisobga olish muammolari	210
Nilufar Abdaxatovna Abdukadirova Umumiy ovqatlanish korxonalari faoliyati samaradorligini kompleks iqtisodiy tahlil qilish va baholashning zamonaviy yondashuvlari	215
TA'LIM, KADRLAR TAYYORLASH VA PEDAGOGIKA	
Farrux Shadiyorovich Shanazarov Ta'lim va ijtimoiy xizmatlarning inson kapitalini shakllantirishdagi o'rni	218
Зулфия Самиевна Ганиева, Лазиз Абдирашидович Наврузов Социально-когнитивные механизмы формирования математических компетенций: синтез идей Л.С. Выготского и принципов RIE	223
E'TIBORGA MOLIK MASALALAR	
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев Жамоада яхши етакчининг борлиги – жамоанинг бахти	227

E'TIBORGA MOLIK MASALALAR

ЖАМОАДА ЯХШИ ЕТАКЧИНИНГ БОРЛИГИ – ЖАМОАНИНГ БАХТИ

Меҳнат жамоангизни ҳамжиҳат, хотиржам, бир-бирига меҳрибон қиладиган етакчи бўлса, жамоанинг бахти. Агар Сиз дунёдаги энг яхши инсон бўлсангиз ҳам Сизни ёмонга чиқармоқчи бўлган жамоангизда ҳасадгўй бўлса, қандайдир айбни сизга қўя олади. Сизни ёмон кишига айлантиради. Бироқ етакчи буни жиловлай олади.

* * *

Агар Сиз дунёдаги энг ёмон инсон бўлсангиз ҳам жамоангизда яхши етакчи инсон бўлса, сизни кечириш, севиш ва инсонларга яхши кўрсатиш учун ҳам бир қанча сабаблар топади. Шу йўл билан Сизни тарбиялайди ва яхши инсонлар сафида бўлиб қоласиз.

* * *

Демак ҳаётда инсоннинг қандай жамоада фаолият кўрсатаётганлиги муҳим экан. Чунки сизнинг яхшилигингиз ёки ёмонлигингиз ўзингизнинг қандайлигингизда эмас, балки жамоангиздаги инсонлар, унинг етакчилари қандайлигига ва бир-бирининг қадр-қимматини қай даражада асрашига боғлиқ экан.

* * *

Жамоада кучли ва самарали етакчи бўлса, натижалар оддийликдан анча юқори даражага чиқади. Чунки яхши етакчи жамоага қарга кетаётганини аниқ кўрсата олади. Етакчи жамоанинг аниқ мақсади ва йўналишини яхши билади. Натижада жамоанинг вақти беҳуда сарфланмайди, ресурслар тўғри тақсимланади, жамоа бир мақсад атрофида бирлашади.

* * *

Жамоада кучли ва самарали етакчи бўлса, мотивация ва руҳий кўтаринкилик ҳукм суради. Етакчи ўз ходимларни илҳомлантира олса ходимлар ишга қизиқиш билан ёндашади, ички ҳис-туйғу ва ташаббус ортади, “ишлаш керак” ўрнига, “ишлашни хоҳлайман”, деган руҳият шаклланади.

* * *

Яна бир муҳим йўналиш жамоанинг меҳнатида самарадорлик оширилади, уларда креатив фикрлаш, ижодкорлик руҳияти шаклланади. Инновацион ечимлар устида бош қотирилади.

* * *

Жамоада кучли ва самарали етакчи бўлса, жамоага тўғри раҳбарлик амалга оширилади. Натижада ходимлар ўртасида вазифалар аниқ тақсимланади, вақтни бошқариш яхшиланади, иш сифатли ва самарали бажарилади. Кутилган натижага эришилади.

* * *

Инсонлар борки, турли можаролар бўлиши мумкин. Буларни тўғри ҳал қилиш учун ҳам яхши етакчи керак. Бу инсон жамоадаги келишмовчиликларни адолатли ҳал қиладди, муҳитни иш жараёнида соғлом муҳитни яратиб, турли стрессларни камайтиради.

* * *

Кучли етакчи бўлса, замонавий инновацион омиллар эвазига барқарор ривожланиш таъминланади. Чунки ушбу етакчи янги ғояларни қўллаб-қувватлайди, хато қилишдан қўрқмаслик муҳитини яратади, жамоани доимий ўсишга ундайди.

* * *

Кучли етакчи бўлса, жамоавий бирлик ва бир-бирига ишончни таъминлайди. Чунки етакчи ишонч уйғота олсагина жамоа аъзолари бир-бирига суянади, ҳамкорлик кучаяди, натижалар барқарор бўлади.

* * *

Хуллас, яхши етакчи бор жамоа оддий жамоадан фарқли ўлароқ, юқори натижаларга, тез ривожланишга ва барқарор муваффақиятга эришилади.

Мамаюнус Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

МУФТИЙ ДНК ТЕСТСИЗ АМЕРИКАЛИКЛАРНИ ШОККА ТУШИРДИ¹ (Қойил қолмасликнинг иложи йўқ)

1940-йилларнинг охирларида Америкада бир воқеа содир бўлади. Бир бой бизнесменнинг ўлимидан бир неча йил ўтгач, бир аёл боласи билан судга мурожаат қилади. Унинг айтишича, бола ўлган бизнесмендан. Ўлиқдан ДНК тестини ўтказиб бўлмайдиган бир пайтлар эди. Медицинада техника такомиллашмаган даврлар эди.

Америка ҳуқуқ тизимларида бу ҳодисага жавоб топа олмай, улар бошқа тизимларга мурожаат қилишади.

Улар Рим ҳуқуқига қарайдилар. Қадимги юнон ҳуқуқ тизимидан масалага ечим излайдилар.

Туркияга бир делегация келади. Уларни Истанбул муфтийси Умар Насуҳи Билменга рўбаро қилишади. Аввалига жамоа бунга тушуна олмайди. Улар истаксиз бўлса ҳам учрашадилар.

Билмен улардан ўлган одамнинг суяклари турган-қолмаганини сўраганда ҳайратлари янада ортади.

Умар Насуҳи скелет суягидан уларга бир жойни тасвирлайди. Бел қисмининг тугаш жойи думғаза суяги ёки ажбуз занаб.

Ўзи таърифлаган жойга боланинг қонидан бир томчи томизишларини, агар ўша суяк қонни сингдирса, бола ўша эракдан, бўлмаса аёл ёлғончи, шунга қараб ҳукм қилишлари мумкинлигини айтади.

Учрашувдан кўнгли тўлмаган келган жамоа ҳайратда қолади ва ўз юртига қайтади. Улар муфтийнинг бундай тиббий билимларни қандай эгаллашини тасаввур ҳам қила олмайди. Жамоадаги шифокор бу масаладан хавотирда.

Муфтийнинг хатосини исботлаш учун қабр очилиб, одамнинг жасади ташқарига чиқарилади. У аввал тасвирланган суякка ўз қонини томизади. Қон суяк устида сингмасдан ташқи томонида оқади.

Кейин боланинг қонини тўкканда, кўзлари катта-катта очилиб кетади. Суяги қон сўраётганини кўриб ҳайратини яширмайди.

Йиғилишда Ўмер Насуҳи билан бирга бўлганлар, делегация кетганидан кейин бу масалани қайердан билишини сўраганларида, У зикр қилинган суяк фақат ўз авлодини қабул қилишини батафсил тушунтириб ўтади. Жасад суягида думғаза суягининг муҳимлигини таъкидлайди.

Баданга нима қилсанг ҳам у суякни йўқ қила олмаслигини, у қиёматгача чиримай туришини таъкидлаб, одамлар қиёматда ўша суяк бўлагидан қайта тирилишларини айтади.

Ёсин сураси 78 – оят. «У бизга «Чириб битган суякларни ким ҳам тирилтира олур?» деб, мисол келтирди-ю, (аммо) ўзининг (бир томчи сувдан) яралганини унутиб қўйди».

Ҳаммаси ниятга боғлиқ

- Сиз ҳаёт гўзал эканлигига ишонсангиз - у янада гўзаллашади.
- Сиз уни даҳшатли деб ҳисобласангиз - у даҳшатли бўлиб бораверади.
- Агар сиз чиқиш йўли йўқлигига ишонсангиз, чиқиш йўлини топа олмайсиз. Агар чиқиш йўли борлигига ишонсангиз, албатта кўрасиз.
- Сиз муаммони кутмоқдасиз - у албатта келади.
- Сиз касал бўлишдан қўрқсангиз - касал бўласиз.
- Сиз муваффақиятга ишонасиз - сиз уни яратасиз. Сиз бахтни кутмоқдасиз - демак у тез орада эшигингиз тақиллатиб қолади.

Шундай экан фикрларимизни тўғри қилайлик, шунда имконият эшиклари ўз ўзидан очилаётганига гувоҳ бўламиз”.

Нашрга тайёрловчи: Мамаюнус Пардаев

¹ Телеграмнинг DEVONBEGI каналидан.. 19:10

ISSN 2091-5187

❧ “SERVIS” ❧

Jurnal Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tahririyat
bo‘limida nashrga tayyorlandi.

15.05.2026-yilda terishga berildi. 26.05.2026-yilda bosishga ruxsat etildi. Ofset
bosma qog‘ozi. Qog‘oz bichimi 60x84_{1/8}. “Times” garniturasini. Ofset bosma usuli.
Shartli bosma tabog‘i 15,4. Hisob-nashriyot
tabog‘i 14,37. Adadi 100 nusxa. Buyurtma № 0105A/26

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining
matbaa bo‘limida chop etildi.
Litsenziya № 025316.
Reestr № X-119112.

Manzil: Samarqand shahri, Shoxruh ko‘chasi, 60-uy.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026.